

Dokument na rokovanie

A9-0421/2023

8.12.2023

SPRÁVA

o formovaní pozície EÚ k záväznému nástroju OSN v oblasti podnikania a ľudských práv, najmä pokiaľ ide o prístup k prostriedkom nápravy a ochranu obetí
(2023/2108(INI))

Výbor pre zahraničné veci

Spravodajkyňa: Heidi Hautala

OBSAH

	strana
NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU	3
DÔVODOVÁ SPRÁVA.....	13
PRÍLOHA: SUBJEKTY ALEBO OSOBY, KTORÉ SPRAVODAJKYNI POSKYTLI INFORMÁCIE.....	15
STANOVISKO VÝBORU PRE ROZVOJ	16
INFORMÁCIE O PRIJATÍ GESTORSKÝM VÝBOROM.....	22
ZÁVEREČNÉ HLASOVANIE PODĽA MIEN V GESTORSKOM VÝBORE	23

NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

o formovaní pozície EÚ k záväznému nástroju OSN v oblasti podnikania a ľudských práv, najmä pokiaľ ide o prístup k prostriedkom nápravy a ochranu obetí (2023/2108(INI))

Európsky parlament,

- so zreteľom na články 2, 3, 8, 21 a 23 Zmluvy o Európskej únii (ZEÚ),
- so zreteľom na Chartu základných práv Európskej únie,
- so zreteľom na hlavné zásady OSN v oblasti podnikania a ľudských práv (ďalej len „UNGP“), ktoré Rada OSN pre ľudské práva prijala vo svojej rezolúcii č. 17/4 zo 16. júna 2011,
- so zreteľom na rezolúciu Rady OSN pre ľudské práva č. 26/9 z 26. júna 2014,
- so zreteľom na aktualizovaný návrh právne záväzného nástroja, ktorý 31. júla 2023 rozposlal predseda a spravodajca otvorenej medzivládnej pracovnej skupiny (OEIGWG) a na jeho revidovaný tretí návrh, ktorý je výsledkom ôsmeho zasadnutia,
- so zreteľom na Dohovor Organizácie Spojených národov proti korupcii,
- so zreteľom na rezolúciu Valného zhromaždenia OSN č. 76/300 z 28. júla 2022 o ľudskom práve na čisté, zdravé a udržateľné životné prostredie,
- so zreteľom na usmernenia Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) pre nadnárodné podniky o zodpovednom obchodnom správaní,
- so zreteľom na uznesenie Africkej komisie pre ľudské práva a práva národov zo 7. marca 2023 o podnikaní a ľudských právach v Afrike,
- so zreteľom na stanovisko Agentúry Európskej únie pre základné práva (FRA) z 10. apríla 2017 s názvom Zlepšenie prístupu k prostriedkom nápravy v oblasti podnikania a ľudských práv na úrovni EÚ¹ a na jej správu zo 6. októbra 2020 s názvom Podnikanie a ľudské práva – prístup k prostriedkom nápravy²,
- so zreteľom na závery Rady z 20. februára 2023 o prioritách EÚ na fórach OSN zaoberajúcich sa ľudskými právami v roku 2023,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 25. októbra 2016 o zodpovednosti podnikov za vážne

¹ Agentúra Európskej únie pre základné práva, „[Improving access to remedy in the area of business and human rights at the EU level](#)“ (Zlepšenie prístupu k prostriedkom nápravy v oblasti podnikania a ľudských práv na úrovni EÚ), 2017.

² Agentúra Európskej únie pre základné práva, [Business And Human Rights – Access To Remedy](#) (Podnikanie a ľudské práva – prístup k prostriedkom nápravy), 2020.

porušovania ľudských práv v tretích krajinách³,

- so zreteľom na svoje uznesenie zo 4. októbra 2018 o príspevku EÚ k záväznému nástroju OSN pre činnosť nadnárodných spoločností a iných podnikov s nadnárodnou povahou so zreteľom na ľudské práva⁴,
 - so zreteľom na svoje uznesenie z 18. januára 2023 o ľudských právach a demokracii vo svete a politike Európskej únie v tejto oblasti – výročná správa za rok 2022⁵ a na svoje predchádzajúce uznesenia o predchádzajúcich výročných správach,
 - zo zreteľom na článok 54 rokovacieho poriadku,
 - so zreteľom na stanovisko Výboru pre rozvoj,
 - so zreteľom na správu Výboru pre zahraničné veci (A9-0421/2023),
- A. keďže EÚ je založená na hodnotách úcty k ľudskej dôstojnosti, slobody, demokracie, rovnosti, právneho štátu a rešpektovania ľudských práv, ako sa uvádza v článku 2 ZEÚ; keďže jej činnosť na medzinárodnej scéne sa musí riadiť týmito zásadami a musí byť v súlade so zásadou súdržnosti politik v záujme rozvoja zakotvenou v článku 208 Lisabonskej zmluvy;
- B. keďže vykonávanie Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj a zásady „na nikoho nezabudnúť“ znamená, že hospodársky rozvoj ide ruka v ruke so sociálnou spravodlivosťou, dobrou správou vecí verejných a dodržiavaním ľudských práv;
- C. keďže podniky sú hlavnými aktérmi podieľajúcimi sa na hospodárskej globalizácii, finančných službách a medzinárodnom obchode a musia dodržiavať všetky platné právne predpisy, medzinárodné zmluvy a ľudské práva; keďže podniky môžu spôsobiť nepriaznivé vplyvy na ľudské práva, prispievať k nim alebo s nimi priamo súvisieť, moderné otroctvo, obchodovanie s ľuďmi, nútená práca, detská práca a iné formy pracovného vykorisťovania, vysídľovanie pôdy, nízke mzdy a porušovania proti odborovým organizáciám vrátane porušovania alebo zneužívania, ktoré má vplyv na práva zraniteľných skupín, ako aj spôsobiť nepriaznivé vplyvy na životné prostredie vrátane znečistenia, zmeny klímy, degradácie životného prostredia a straty biodiverzity, prispievať k nim alebo s nimi priamo súvisieť;
- D. keďže korporácie môžu prispievať k udržateľnému rozvoju prostredníctvom vytvárania pracovných miest a hospodárskeho rozvoja, a preto môžu zohrávať dôležitú úlohu pri podpore ľudských práv, environmentálnych noriem, ako aj pri predchádzaní nepriaznivým vplyvom na ľudské práva a životné prostredie;
- E. keďže práva podnikov a investorov by mali byť sprevádzané záväznými a vymáhateľnými povinnosťami, pokiaľ ide o dodržiavanie ľudských práv, pracovného a environmentálneho práva;
- F. keďže obeť podnikového zneužívania často čelia viacerým a prekrývajúcim sa

³ Ú. v. EÚ C 215, 19.6.2018, s. 125.

⁴ Ú. v. EÚ C 11, 13.1.2020, s. 36.

⁵ Ú. v. EÚ C 214, 16.6.2023, s. 77.

prekážkam v prístupe k prostriedkom nápravy vrátane súdnych prostriedkov nápravy a záruk neopakovania; keďže tieto prekážky sú ešte závažnejšie pre zraniteľné alebo marginalizované osoby alebo skupiny; keďže beztretnosť porušovania ľudských práv páchaného niektorými podnikmi zostáva do veľkej miery nevyriešená, pretože neexistuje spoľahlivý a komplexný regulačný rámec a zosúladenie na globálnej a regionálnej úrovni;

- G. keďže porušovanie práv pracovníkov zo strany spoločností na celom svete narastá podľa indexu práv Medzinárodnej konfederácie odborových zväzov, ktorá uvádza, že 113 krajín odopiera pracovníkom právo založiť odborovú organizáciu alebo vstúpiť do nej, čo predstavuje nárast oproti 106 v roku 2021; keďže 87 % krajín porušilo právo na štrajk a štyri z piatich krajín blokovali kolektívne vyjednávanie;
- H. keďže Rada OSN pre ľudské práva (UNHRC) prijala 26. júna 2014 rezolúciu, prostredníctvom ktorej sa zriaďuje otvorená medzivládna pracovná skupina (OEIGWG), ktorá má vypracovať medzinárodný právne záväzný nástroj na reguláciu činností nadnárodných spoločností a iných obchodných podnikov v rámci medzinárodného práva v oblasti ľudských práv;
- I. keďže OEIGWG, ktorej od svojho vzniku predsedá Ekvádor, doteraz usporiadala deväť zasadnutí a niekoľko regionálnych a iných konzultácií so zainteresovanými stranami vrátane občianskej spoločnosti a súkromného sektora; keďže v júli 2023 predseda rozoslal aktualizovaný návrh nástroja pred deviatym zasadnutím OEIGWG, ktoré je naplánované na 23. – 27. októbra 2023;
- J. keďže EÚ pracuje na ambiciózných právnych predpisoch týkajúcich sa okrem inej legislatívy náležitej starostlivosti v podnikoch, ktoré by slúžili ako základ pre jej mandát na rokovania; keďže vzhľadom na neexistujúci mandát na rokovanie sa zástupca EÚ zúčastňoval na zasadnutiach OEIGWG len ako pozorovateľ a prispieval len všeobecnými vyhláseniami; keďže aj zapojenie ostatných veľkých ekonomík mimo EÚ do diskusií bolo v priebehu rokov nejednoznačné;
- K. keďže následne sa pozícia členských štátov EÚ postupne vyvíjala, pričom viaceré z nich sa na posledných zasadnutiach OEIGWG aktívne zúčastňovali; keďže Francúzsko a Portugalsko sa pripojili k skupine priateľov predsedníctva a pomáhali predsedníctvu pri vypracúvaní konsenzuálnych návrhov od regionálnych blokov; keďže Rada v rámci svojich priorit na fórach pre ľudské práva v roku 2023 vyjadrila svoj záväzok aktívne sa zúčastňovať na rokovaní OSN o právne záväznom nástroji a vyjadrila pripravenosť spolupracovať s predsedom OEIGWG a priateľmi predsedníctva s cieľom preskúmať možnosti konsenzuálneho nástroja, ktorý dokáže účinne posilniť ochranu obetí a vytvoriť na celosvetovej úrovni rovnaké podmienky;
- L. keďže Parlament opakovane vyjadril podporu diskusiám OSN o právne záväznom nástroji, a to aj prijatím viacerých uznesení, v ktorých vyzýva EÚ a členské štáty, aby sa konštruktívne zapojili do rokovaní;
- M. keďže EÚ v posledných rokoch a iniciovala niekoľko legislatívnych iniciatív zameraných na reguláciu podnikateľských činností v oblasti ľudských práv a životného prostredia a klímy, ako napríklad smernicu o náležitej starostlivosti v oblasti udržateľnosti podnikov, ako je smernica o náležitej starostlivosti v oblasti udržateľnosti

podnikov, návrh nariadenia o zákaze výrobkov vyrobených s použitím nútenej práce na trhu Únie, nariadenie o výrobkoch, ktoré neprispievajú k odlesňovaniu, nariadenie o nerastných surovinách z konfliktných oblastí a nariadenie o batériách;

- N. keďže viacero členských štátov EÚ, ako napríklad Francúzsko, Nemecko a Holandsko, nedávno prijalo alebo navrhlo záväzné právne predpisy o náležitej starostlivosti, zatiaľ čo niekoľko ďalších členských štátov uvažuje o tom, že tento príklad bude nasledovať; keďže je dôležité zabezpečiť súlad medzi právnymi predpismi o náležitej starostlivosti na úrovni členských štátov alebo EÚ a právne záväzným nástrojom OSN;
- O. keďže v krajinách mimo EÚ, ako sú Austrália, Brazília, Kanada, Ghana, Japonsko, Južná Afrika, Južná Kórea, Mexiko, Nórsko, Nový Zéland, Švajčiarsko a USA, boli prijaté regulačné iniciatívy vrátane právnych predpisov v oblasti podnikania a ľudských práv alebo sa o takýchto iniciatívach diskutuje; keďže mnohé ďalšie krajiny vypracovali národný akčný plán pre podnikanie a ľudské práva;
- P. keďže návrh právne záväzného nástroja obsahuje doložku o organizácii regionálnej integrácie, ktorá má zohľadniť príslušné úlohy EÚ a jej členských štátov;
- Q. keďže medzi dotknutými komunitami, pôvodným obyvateľstvom, odborovými zväzmi, členmi občianskej spoločnosti, akademickými pracovníkmi a odborníkmi na celom svete existuje značný a rastúci záujem, mobilizácia a očakávania týkajúce sa diskusií na úrovni OSN o právne záväznom nástroji;

Všeobecné pripomienky a medzinárodný rámec v oblasti podnikania a ľudských práv

1. zdôrazňuje, že celková úroveň uplatňovania ľudských práv na celom svete je podmienená okrem iného správaním podnikov, vzhľadom na súčasný rozsah globalizácie a internacionalizáciu obchodných činností a hodnotových reťazcov; v tejto súvislosti zdôrazňuje, že je dôležité, aby sa podniky mohli spoľahnúť na dobrú verejnú správu a komplexný a dobre fungujúci právny systém a rámec, aby dokázali plniť svoje záväzky v oblasti ľudských práv;
2. dôrazne podporuje úplné vykonávanie medzinárodných noriem o zodpovednom obchodnom správaní v rámci EÚ aj mimo nej s cieľom doplniť a posilniť vykonávanie hlavných zásad OSN v oblasti podnikania a ľudských práv; zdôrazňuje význam hlavných zásad OSN v oblasti podnikania a ľudských práv a usmernení OECD a ich širokú podporu; pripomína, že hlavné zásady OSN v oblasti podnikania a ľudských práv predstavujú jediný globálny rámec, v ktorom sa podrobne opisuje zodpovednosť podnikov za prevenciu a riešenie rizika nepriaznivých vplyvov na ľudské práva v súvislosti s podnikateľskou činnosťou; zdôrazňuje, že akékoľvek úsilie o potenciálny právne záväzný nástroj by malo zabezpečiť úplný súlad s týmito normami;
3. zdôrazňuje, že keďže sociálna zodpovednosť podnikov je výlučne na dobrovoľnom základe, a preto nie je stanovená v nástroji, ktorý by bol vymáhateľný, hrozí, že nastane narušenie trhu a nekalá hospodárska súťaž pre podniky, ktoré sa rozhodnú dodržiavať medzinárodné normy alebo ktoré podliehajú celoštátnym alebo regionálnym povinnostiam; uznáva, že hoci sa dosiahol určitý pokrok, naďalej dochádza k porušovaniu ľudských práv; víta preto úsilie o vytvorenie rovnakých podmienok a presadzovanie globálne podporovaného záväzku zodpovedného správania podnikov;

ďalej víta súčasný posun z hľadiska normatívneho vývoja od právne nezáväzných iniciatív k záväzným normám;

4. zdôrazňuje, že je dôležité odstrániť právne a regulačné medzery, ktoré využívajú niektoré podniky vrátane investorov na úkor ľudských práv a životného prostredia;
5. so znepokojením konštatuje, že v súdnych systémoch mnohých krajín pretrvávajú mnohé procesné, hmotnoprávne a praktické prekážky, pokiaľ ide o prístup obetí k spravodlivosti, vrátane ťažkostí pri určovaní príslušného súdu, prekážok súvisiacich s jurisdikčnými normami, krátkych zákonných premlčacích lehôt, nadmernej dôkaznej záťaže, obmedzenej alebo nejasej zodpovednosti v dôsledku zložitých podnikových štruktúr, prístupu k právnemu zastupovaniu a informáciám, neúnosných nákladov na zastupovanie v zahraničí, ako aj iných nerovností medzi žalobcami a žalovanými; so znepokojením poukazuje na prípady obetí, ktoré sa stretli so zavražďovaním alebo násilím zo strany príslušných podnikov pri domáhaní sa spravodlivosti; zdôrazňuje, že zraniteľné alebo marginalizované osoby alebo skupiny, ktoré môžu vyžadovať dodatočnú pozornosť v kontexte činností zapojenia zainteresovaných strán, čelia zvýšeným prekážkam pri spravodlivom využívaní kompenzačných platieb alebo iných foriem navrátenia;
6. zdôrazňuje význam začlenenia extrateritoriálnej regulácie založenej na materských spoločnostiach a prístupu k spravodlivosti pre obeť nadnárodného porušovania ľudských práv zo strany podnikov v domovskom štáte nadnárodných spoločností; zdôrazňuje najmä potrebu vymedziť jasné povinnosti nadnárodných spoločností v súvislosti s odstránením detskej práce a nútenej práce z ich dodávateľských reťazcov a operácií;
7. opakuje svoju silnú podporu práci, ktorá sa vykonáva v OSN prostredníctvom OEIGWG s cieľom vytvoriť tento nástroj; oceňuje prácu po sebe nasledujúcich predsedníctiev z Ekvádoru pri riadení tohto komplexného úsilia a víta podpornú úlohu skupiny priateľov predsedníctva;
8. vyzýva predsedu OEIGWG a členské štáty OSN, aby zabezpečili transparentné vedenie rokovaní so všetkými zainteresovanými stranami vrátane občianskej spoločnosti, odborových zväzov a zástupcov zamestnancov a súkromného sektora, a to so zmysluplným zapojením týchto strán s náležitým zreteľom na zraniteľné zainteresované strany; okrem toho trvá na tom, že je dôležité zabezpečiť aktívnu angažovanosť všetkých regiónov s cieľom vytvoriť účinný nástroj, ktorý bude odrážať globálnu rozmanitosť právnej, sociálnej a hospodárskej situácie ovplyvňujúcej ľudské práva a ktorý bude vychádzať z najlepších postupov uplatňovaných na vnútroštátnej a regionálnej úrovni; nabáda regionálne organizácie pre ľudské práva a hospodárske organizácie, ako aj orgány, aby pomohli uľahčiť túto všeobecnú angažovanosť;

Zapojenie EÚ a členských štátov do procesu OSN

9. pripomína, že EÚ má záväzok vyplývajúci zo zmluvy podporovať ľudské práva na celom svete a multilaterálne riešenia v rámci OSN týkajúce sa spoločných problémov, čo sa ešte musí odraziť v jej účasti v OEIGWG mandátom na vyjednávanie;
10. uznáva OEIGWG ako jediné globálne a multilaterálne fórum, na ktorom sa diskutuje

o povinných pravidlách v oblasti podnikania a ľudských práv, a preto považuje za rozhodujúce, aby sa EÚ na tomto procese aktívne zúčastňovala, spolu s kritickým množstvom členov OSN, aby sa dosiahol výsledok založený na konsenze, ktorý sa môže oprieť o širokú podporu na celom svete;

11. zdôrazňuje, že najnovší normatívny vývoj na úrovni EÚ v oblasti podnikania a ľudských práv je dôležitým prvým krokom k riešeniu prístupu k spravodlivosti a práv obetí, ktoré sú jadrom právne záväzného nástroja ako základnej zmluvy o ľudských právach; v tejto súvislosti zdôrazňuje komplementárnu povahu, ciele a rozsah oboch normatívnych línií, ktoré budú fungovať na rôznych úrovniach, ako aj potrebu súladu medzi nimi;
12. domnieva sa, že EÚ by sa mala aktívne zapájať do prebiehajúcich rokovaní, najmä s cieľom ďalej rozvíjať návrh právne záväzného nástroja, pričom by sa mala zamerať na obeť zneužívania súvisiaceho s podnikaním v celom hodnotovom reťazci, odstraňovanie prekážok brániacich prístupu k spravodlivosti a účinnej náprave, zabezpečiť rovnaké podmienky a právnu istotu pre podniky, najmä MSP, a posilňovať spoluprácu na základe medzinárodných perspektív a najlepších postupov; domnieva sa, že táto angažovanosť by v konečnom dôsledku prispela k zabezpečeniu lepšieho vykonávania a presadzovania ľudských práv na medzinárodnej úrovni a zároveň by prispela k rovnakým podmienkam na medzinárodnej úrovni a poskytla by globálny nástroj, ktorý by bol široko podporovaný a ratifikovaný štátmi vo všetkých regiónoch, okrem iného aj v Európskej únii, a ktorý je naďalej relevantný vzhľadom na vyvíjajúce sa hrozby pre ľudské práva súvisiace s podnikaním;
13. víta záväzok Rady, že EÚ posilní svoju angažovanosť a bude sa aktívne zúčastňovať na činnosti OEIGWG; domnieva sa však, že jediným zmysluplným a hmatateľným spôsobom, ako zrealizovať tento deklarováný záväzok, je prijatie mandátu EÚ na rokovania; naliehavo preto vyzýva Radu, aby čo najskôr prijala ambiciózny mandát na rokovania, aby sa tak EÚ mohla aktívne zúčastňovať na rokovaníach s cieľom formovať budúci právne záväzný nástroj; zdôrazňuje, že pozícia EÚ sa musí zamerať na silné ustanovenia, pokiaľ ide o mechanizmy presadzovania a monitorovania, ako aj v súvislosti s prístupom k spravodlivosti pre osoby postihnuté porušovaním;
14. vyzýva členské štáty, aby sa medzitým zúčastňovali na procese jednotlivo a zároveň koordinovali svoje pozície pred rokovaniami s cieľom obhajovať silnú, spoločnú a jasnú pozíciu EÚ, ktorá konštruktívnym spôsobom predstaví legislatívne iniciatívy zamerané na reguláciu podnikateľských činností v súvislosti s ľudskými právami a povinnosťami týkajúcimi sa klímy a zároveň ocení doterajší pokrok; očakáva, že Európska služba pre vonkajšiu činnosť (ESVČ) a Komisia, najmä delegácia EÚ pri OSN v Ženeve, budú v tomto procese zohrávať aktívnu a konštruktívnu úlohu;
15. vyzýva Komisiu, ESVČ a členské štáty, aby aktívne spolupracovali so všetkými partnerskými štátmi a zahrnuli túto tému vo svojich dialógoch s krajinami mimo EÚ a regionálnymi organizáciami, najmä v rámci štruktúrovaných dialógov EÚ o ľudských právach; vyzýva EÚ, aby oslovila najmä kľúčových partnerov, ktorí v súčasnosti vytvárajú vlastné rámce pre podnikanie a ľudské práva na vnútroštátnej úrovni, ako napríklad Brazília a Japonsko, a na regionálnej úrovni, ako napríklad Africká komisia pre ľudské práva a práva národov a Medziamerická komisia pre ľudské práva;

Prvky pozície EÚ k právne záväznému nástroju

16. víta aktualizovaný návrh právne záväzného nástroja uverejnený v júli 2023 a domnieva sa, že ponúka pevný a sľubný základ pre napredovanie v rokovaní, pričom uznáva aj potrebu zlepšenia a zladenia s hlavnými zásadami OSN v oblasti podnikania a ľudských práv, usmerneniami OSN a inými aktuálnymi medzinárodnými normami;
17. domnieva sa, že EÚ by sa mala usilovať o právne záväzný nástroj, ktorý bude zlučiteľný s prebiehajúcim normatívnym vývojom na úrovni EÚ a dopĺňať ho, a tým prispeje k vytvoreniu súdržnejšieho globálneho právneho rámca v oblasti podnikania a ľudských práv;
18. podporuje široký rozsah pôsobnosti právne záväzného nástroja, ktorý by zabezpečil, že zodpovednosť sa bude uplatňovať v rámci globálnych hodnotových reťazcov; domnieva sa, že ak by sa štátom, ktoré sú zmluvnými stranami, umožnila v rámci ich vnútroštátnych právnych predpisov flexibilita rozlišovať, ako si podniky, najmä MSP, plnia povinnosti v oblasti prevencie vyplývajúce z právne záväzného nástroja, a to v závislosti od ich veľkosti, odvetvia, vlastníctva, prevádzkového kontextu a závažnosti vplyvov na ľudské práva, poskytlo by to významný priestor na prispôbenie sa na vnútroštátnej úrovni a bolo by to v súlade so všeobecným rozsahom pôsobnosti hlavných zásad OSN v oblasti podnikania a ľudských práv; zdôrazňuje, že v mnohých regiónoch sveta sú mikropodniky, malé a stredné podniky (MMSP) často hnacou silou miestnych hospodárstiev; zdôrazňuje, že MMSP predstavujú 90 % podnikov, 60 až 70 % zamestnanosti a 50 % hrubého domáceho produktu na celom svete; opakuje, že je dôležité zabezpečiť, aby povinnosti a požiadavky v nástroji boli primerané a úmerné veľkosti, zdrojom a vplyvu podnikov, a vyzýva EÚ, aby pri rokovaní o nástroji poskytla záruky a výnimky pre MMSP;
19. domnieva sa, že obchodné činnosti by sa mali chápať v súlade s hlavnými zásadami OSN;
20. trvá na tom, že právne záväzný nástroj by sa mal vzťahovať na široký rozsah medzinárodných nástrojov, okrem iného vrátane Všeobecnej deklarácie ľudských práv, všetkých základných medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných dohovorov Medzinárodnej organizácie práce, a to v súlade s univerzálnosťou a nedeliteľnosťou ľudských práv;
21. vyjadruje poľutovanie nad tým, že v najnovšom návrhu boli z rozsahu pôsobnosti právne záväzného nástroja odstránené viaceré odkazy na životné prostredie a zmenu klímy, a to aj pokiaľ ide o zodpovednosť; domnieva sa, že EÚ a členské štáty by sa mali usilovať o zahrnutie vplyvu podnikateľských činností na životné prostredie a klímu do rozsahu pôsobnosti právne záväzného nástroja v súlade s legislatívou, politikami a ambíciou EÚ v tejto oblasti, a zohľadniť rastúce uvedomovanie si vplyvu podnikateľských činností na zmenu klímy a zhoršovanie životného prostredia, čo následne vplyva na ľudské práva;
22. zdôrazňuje, že právne záväzný nástroj by mal poskytnúť ambiciózne, komplexný, pohotový a povinný rámec na predchádzanie porušovaniu ľudských práv zo strany korporácií, najmä stanovením povinnosti zmluvných štátov prijať vhodné a účinné legislatívne, regulačné a iné opatrenia na predchádzanie zneužívaniu zo strany podnikov

a na zabezpečenie uplatňovania náležitej starostlivosti v oblasti životného prostredia a ľudských práv zo strany všetkých podnikov; v tejto súvislosti konštatuje, že umožniť štátom, ktoré sú zmluvnými stranami, flexibilitu prispôbiť svoje preventívne rámce vlastným právnym systémom pri súčasnom zachovaní nadradenosti ľudských práv, by bolo kľúčovým faktorom pri zabezpečovaní širokého dodržiavania právne záväzného nástroja;

23. vyzýva EÚ a členské štáty, aby v súlade s ustanoveniami hlavných zásad OSN v oblasti podnikania a ľudských práv zabezpečili, že právne záväzným nástrojom sa podnikateľské subjekty stanú povinnými vykonávať posilnenú náležitú starostlivosť pri pôsobení v oblastiach, kde je zvýšené riziko hrubého porušovania ľudských práv, ako sú oblasti alebo územia zasiahnuté konfliktom alebo okupované či anektované územia, kde sa zvyšuje riziko hrubého porušovania ľudských práv, a to aj doplnením odkazov na medzinárodné humanitárne právo, medzinárodné trestné právo a medzinárodné obyčajové právo do rozsahu pôsobnosti právne záväzného nástroja; domnieva sa, že právne záväzný nástroj sa mal zaoberať aj aspektmi súvisiacimi s podnikateľskými aktivitami v oblastiach postihnutých katastrofami alebo v komunitách ohrozených zmenou klímy, ktoré sú v súvislosti s klimatickou krízou čoraz aktuálnejšie;
24. domnieva sa, že povinnosť spoločností zaujať prístup založený na riziku a vykonávať pravidelné posúdenia vplyvu na ľudské práva pred svojimi činnosťami a počas nich a zohľadňovať potreby osôb so zvýšeným rizikom predstavuje mimoriadne dôležité prvky rámca prevencie právne záväzného nástroja, a to aj začlenením rodového hľadiska, ale aj zohľadnením otázok týkajúcich sa skupín ohrozených zraniteľnosťou alebo marginalizáciou, ako sú pôvodné a tradičné komunity, menšiny a obhajcovia ľudských práv a životného prostredia;
25. požaduje, aby právne záväzný nástroj poskytol dotknutým zainteresovaným stranám ústrednú úlohu, najmä prostredníctvom povinnosti podporovať aktívnu a zmysluplnú účasť príslušných zainteresovaných strán vrátane odborových zväzov, mimovládnych organizácií, pôvodného obyvateľstva a komunitných organizácií, ako aj súkromného sektora na vykonávaní právnych predpisov, politik a iných opatrení s osobitným dôrazom na prístup k spravodlivosti a nápravným opatreniam;
26. požaduje, aby sa v právne záväznom nástroji stanovilo vymedzenie aktívnej a zmysluplnej účasti príslušných zainteresovaných strán a to aj cez interaktívne zapojenie, ktoré by sa uskutočňovalo v dobrej viere, priebežne, s náležitým sledovaním, zahŕňalo by identifikáciu a odstránenie potenciálnych prekážok zapojenia a zabezpečilo by bezpečnú účasť zainteresovaných strán bez obáv z represálií;
27. zdôrazňuje, že je dôležité, aby EÚ a členské štáty zabezpečili, aby súčasťou právne záväzného nástroja bola povinnosť chrániť práva a bezpečnosť obhajcov ľudských práv, obhajcov životného prostredia, novinárov, pracovníkov a pôvodného obyvateľstva a iných marginalizovaných skupín a aby sa tieto skupiny zohľadňovali v celom nástroji; trvá najmä na tom, že je v ňom dôležité zakotviť zásadu slobodného, predchádzajúceho a informovaného súhlasu pôvodného obyvateľstva;
28. vyzýva EÚ a členské štáty, aby podporovali zahrnutie boja proti korupcii v súlade s Dohovorom OSN proti korupcii do právne záväzného nástroja, uznávajúc, že korupcia

uľahčuje, udržiava a inštitucionalizuje porušovanie ľudských práv;

29. vyjadruje znepokojenie nad rizikami tzv. forum-shoppingu a jeho vplyvom na rovnaké podmienky, a to aj v kontexte EÚ; naliehavo žiada, aby nástroje na úrovni EÚ zmiernili tieto riziká vrátane monitorovacieho mechanizmu; zdôrazňuje preto, že je potrebné zabezpečiť, aby krajiny zaviedli spoľahlivé a účinné, ale aj praktické a primerané mechanizmy presadzovania a monitorovania dodržiavania predpisov; trvá aj na požiadavke, aby zmluvné štáty pravidelne a podrobne podávali správy; berie na vedomie potenciálnu úlohu procesov prijatých na vypracovanie národných akčných plánov v oblasti podnikania a ľudských práv; konštatuje, že mandát EÚ by mal zabezpečiť, aby boli požiadavky navrhnuté tak, aby sa dali zosúladiť so súčasnými právnymi predpismi EÚ v tejto oblasti;
30. očakáva, že EÚ a členské štáty budú podporovať spoľahlivé ustanovenia o prístupe k spravodlivosti vrátane prístupu k štátnym súdnym prostriedkom nápravy v rámci právne záväzného nástroja v súlade so svojím záväzkom chrániť obeť, bojovať proti beztrestnosti a dodržiavať hlavné zásady OSN v oblasti podnikania a ľudských práv;
31. zdôrazňuje, že je potrebné, aby sa v ustanoveniach právne záväzného nástroja o právach obetí a držiteľov práv vymedzili prostriedky na zabezpečenie práva na spravodlivý, primeraný, rýchly, nediskriminačný, vhodný a rodovo citlivý prístup k spravodlivosti, individuálne alebo kolektívne odškodnenie a účinné prostriedky nápravy v súvislosti s porušením ľudských práv, ktoré spôsobujú alebo ku ktorému prispeli spoločnosti; konštatuje, že by to malo zahŕňať právo na kolektívne uplatňovanie nárokov na nápravu, prístup k právnej pomoci, právo byť vypočutý vo všetkých fázach konania, prístup k informáciám, ktoré majú podniky k dispozícii, ako je stanovený v dotknutých jurisdikciách, a ochranu pred represáliami a opätovnou viktimizáciou; domnieva sa, že v návrhu by sa mali stanoviť mechanizmy na zmiernenie dôkaznej záťaže obetí, aby sa uľahčilo právo obetí na prístup k prostriedkom nápravy; takisto sa domnieva, že zmluvné štáty by mali v naliehavých prípadoch umožniť prijatie predbežných alebo ochranných opatrení;
32. trvá na tom, že právne záväzný nástroj by mal zahŕňať povinnosť zmluvných štátov vytvoriť komplexný a primeraný systém právnej zodpovednosti, ktorý bude reagovať na potreby obetí, pokiaľ ide o prostriedky nápravy, a ktorý bude primeraný závažnosti zneužívania a súčasne zabráni uľahčovaniu zneužívania nárokov; ďalej trvá na tom, aby sa právne záväzným nástrojom stanovili podmienky, za ktorých bude možné riadne stanoviť zodpovednosť podnikov za škody, za ktoré sú zodpovedné;
33. trvá na tom, že právne záväzný nástroj by sa mal zaoberať praktickými a procesnými prekážkami, ktorým čelia obeť podnikového zneužívania pri hľadaní spravodlivosti, okrem iného riešením problémov, ktorým čelia súdy pri uplatňovaní právomoci v rôznych situáciách, a zabezpečením toho, aby premlčacie lehoty boli primerané a neboli neprimerane obmedzujúce; trvá na tom, že v tejto súvislosti je dôležité venovať náležitú pozornosť zraniteľným alebo marginalizovaným osobám alebo skupinám;
34. víta návrh na zriadenie medzinárodného fondu pre obeť v rámci právne záväzného nástroja, ktorý by poskytoval právnu a finančnú pomoc obetiam, ktoré žiadajú o prístup k prostriedkom nápravy;

35. trvá na tom, že právne záväzný nástroj by mal konferencii zmluvných strán udeliť dostatočné právomoci na vytvorenie mechanizmov na monitorovanie vykonávania právne záväzného nástroja a vydávanie odporúčaní pre ďalšie možné kroky; domnieva sa, že výbor zriadený na základe právne záväzného nástroja by mal byť oprávnený prijímať a posudzovať oznámenia a sťažnosti od jednotlivcov, komunit alebo ich zástupcov týkajúce sa porušovania ľudských práv zo strany podnikov, na ktoré sa vzťahuje právne záväzný nástroj, ktoré je v rozpore s ustanoveniami právne záväzného nástroja, a týkajúce sa porušovania ktoréhokoľvek z práv stanovených v právne záväznom nástroji štátom, ktorý je zmluvnou stranou;
36. vyzýva Komisiu, aby zintenzívnila svoju finančnú a technickú podporu vnútroštátnym orgánom v krajinách mimo EÚ v oblasti podnikania a ľudských práv, najmä prostredníctvom i) prijatia a vykonávania národných akčných plánov v rámci hlavných zásad OSN v oblasti podnikania a ľudských práv ii) vypracovania nesúdnych mechanizmov, ako sú kancelárie ombudsmanov alebo národné kontaktné miesta, iii) legislatívnych iniciatív zameraných na ochranu oznamovateľov a regulácie podnikateľských činností v súvislosti s ľudskými právami a záväzkami v oblasti životného prostredia a iv) podporou a poskytovaním dostupnej a účinnej nápravy pre obeť; vyzýva Komisiu, aby v týchto oblastiach zvýšila podporu organizáciám občianskej spoločnosti;
- o
- o o
37. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie Rade, Komisii, podpredsedovi Komisie/vysokému predstaviteľovi Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, predsedovi Rady OSN pre ľudské práva predsedovi otvorenej medzivládnej pracovnej skupiny.

DÔVODOVÁ SPRÁVA

Podniky sú hlavnými aktérmi podieľajúcimi sa na hospodárskej globalizácii, finančných službách a medzinárodnom obchode a musia dodržiavať všetky platné právne predpisy, medzinárodné zmluvy a ľudské práva. Môžu spôsobiť nepriaznivé vplyvy na ľudské práva a životné prostredie, prispievať k nim alebo s nimi priamo súvisieť. Podniky však môžu zohrávať dôležitú úlohu aj pri podpore ľudských práv, demokracie a dobrej správy vecí verejných, environmentálnych noriem a zodpovednosti podnikov.

Obete podnikového zneužívania čelia viacerým a prekrývajúcim sa prekážkam v prístupe k prostriedkom nápravy. Beztretnosť porušovania ľudských práv nadnárodnými korporáciami zostáva do veľkej miery nevyriešená, keďže neexistuje spoľahlivý a komplexný regulačný rámec a zosúladenie na globálnej a regionálnej úrovni.

V posledných rokoch EÚ iniciovala niekoľko legislatívnych iniciatív zameraných na reguláciu podnikateľských činností v súvislosti s ľudskými právami a environmentálnymi a klimatickými povinnosťami, a to najmä prostredníctvom návrhu smernice EÚ o náležitej starostlivosti v oblasti udržateľnosti podnikov, nariadenia, ktorým sa zakazujú výrobky vyrobené s využitím nútenej práce, ako aj početných odvetvových iniciatív vrátane nariadenia o výrobkoch, ktoré neprispievajú k odlesňovaniu, nariadenia o nerastných surovinách z konfliktných oblastí a aktov o kritických surovinách.

Niekoľko členských štátov EÚ nedávno prijalo právne predpisy o náležitej starostlivosti, ktoré majú povinný charakter, ako napríklad Francúzsko, Nemecko a Holandsko, zatiaľ čo niekoľko ďalších členských štátov uvažuje o tom, že tento príklad bude nasledovať.

Mimo EÚ boli prijaté regulačné iniciatívy vrátane právnych predpisov v oblasti podnikania a ľudských práv, alebo sa o nich diskutuje, napríklad v krajinách ako Austrália, Brazília, USA, Japonsko, Nórsko, Nový Zéland, Kanada, Mexiko, Južná Afrika, Ghana a Švajčiarsko, a mnohé ďalšie krajiny vypracovali národný akčný plán v oblasti podnikania a ľudských práv.

Na úrovni Organizácie Spojených národov prijala Rada OSN pre ľudské práva (UNHRC) 26. júna 2014 rezolúciu, prostredníctvom ktorej sa zriaďuje otvorená medzivládna pracovná skupina (OEIGWG), ktorá má vypracovať medzinárodný právne záväzný nástroj na reguláciu činností nadnárodných spoločností a iných obchodných podnikov v rámci medzinárodného práva v oblasti ľudských práv.

Pracovná skupina doteraz zorganizovala osem zasadnutí a niekoľko regionálnych a iných konzultácií so zainteresovanými stranami. V júli 2023 predseda rozoslal aktualizovaný návrh nástroja pred deviatym zasadnutím pracovnej skupiny naplánovaným na 23. – 27. októbra 2023.

Pozícia EÚ a členských štátov vo vzťahu k práci OEIGWG sa vyvíjala. Spočiatku všetky členské štáty EÚ, ktoré boli potom členmi UNHRC, hlasovali proti rezolúcii, ktorou sa začal proces rokovaní o právne záväznom nástroji, a v situácii, keď neexistoval rokovací mandát, sa zástupca EÚ zúčastňoval na zasadnutiach OEIGWG len ako pozorovateľ a prispieval len všeobecnými vyhláseniami.

Následne sa však pozícia členských štátov EÚ postupne vyvíjala, pričom viaceré z nich sa na posledných zasadnutiach OEIGWG aktívne zúčastňovali. Francúzsko a Portugalsko sa pripojili k skupine priateľov predsedníctva. Okrem toho Rada EÚ v rámci svojich priorit na fórach pre ľudské práva v roku 2023 vyjadrila svoj záväzok aktívne sa zúčastňovať na

rokovaníach OSN o právne záväznom nástroji a vyjadrila pripravenosť spolupracovať s predsedom OEIGWG a priateľmi predsedníctva s cieľom preskúmať možnosti konsenzuálneho nástroja, ktorý dokáže účinne posilniť ochranu obetí a vytvoriť na celosvetovej úrovni rovnaké podmienky.

Medzi dotknutými komunitami, pôvodným obyvateľstvom, odborovými zväzmi, členmi občianskej spoločnosti, akademickými pracovníkmi a odborníkmi na celom svete existuje značný a rastúci záujem, mobilizácia a očakávania týkajúce sa diskusií na úrovni OSN o právne záväznom nástroji.

Parlament neustále podporoval diskusie OSN o právne záväznom nástroji, a to aj v niekoľkých uzneseniach. Keďže rokovania o právne záväznom nástroji nadobúdajú dynamiku, považovalo sa za dôležité zdôrazniť súčasnú pozíciu Parlamentu vzhľadom na najnovší vývoj na úrovni EÚ aj OSN a opätovne zdôrazniť, že je potrebné, aby EÚ prijala ambiciózny mandát na tieto rokovania s cieľom zmysluplne sa zúčastniť na diskusiách.

PRÍLOHA: SUBJEKTY ALEBO OSOBY, KTORÉ SPRAVODAJKYNI POSKYTLI INFORMÁCIE

V súlade s článkom 8 prílohy I k rokovaciemu poriadku spravodajkyňa vyhlasuje, že počas prípravy správy až do jej prijatia vo výbore jej poskytlí informácie tieto subjekty alebo osoby:

Subjekt a/alebo jednotlivec
Hlavný právny poradca, Európske centrum pre ústavné a ľudské práva (ECCHR)
Referent pre podnikovú reguláciu, CIDSE
Hlavný poradca a vedúci výskumný pracovník, Dánsky inštitút pre ľudské práva
Odborný referent, ESVČ
Právny a odborný referent, GR JUST, Európska komisia
Poradca, Medzinárodná organizácia zamestnávateľov
Poradca, stále zastúpenie Portugalska pri EÚ

Uvedený zoznam je vypracovaný vo výlučnej zodpovednosti spravodajkyne.

25.10.2023

STANOVISKO VÝBORU PRE ROZVOJ

pre Výbor pre zahraničné veci

k formovaniu pozície EÚ k záväznému nástroju OSN v oblasti podnikania a ľudských práv, najmä pokiaľ ide o prístup k prostriedkom nápravy a ochranu obetí (2023/2108(INI))

Spravodajca výboru požiadaného o stanovisko: Miguel Urbán Crespo

NÁVRHY

Výbor pre rozvoj vyzýva Výbor pre zahraničné veci, aby ako gestorský výbor zaradil do návrhu uznesenia, ktorý prijme, tieto návrhy:

- A. keďže EÚ je založená na hodnotách dodržiavania ľudskej dôstojnosti, slobody, demokracie, rovnosti, právneho štátu a dodržiavania ľudských práv, ako sa uvádza v článku 2 Zmluvy o Európskej únii; keďže jej činnosť na medzinárodnej scéne sa musí riadiť týmito zásadami a musí byť v súlade so zásadou súdržnosti politik v záujme rozvoja zakotvenou v článku 208 Lisabonskej zmluvy;
- B. keďže vykonávanie Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj a zásady „na nikoho nezabudnúť“ znamená, že hospodársky rozvoj ide ruka v ruke so sociálnou spravodlivosťou, dobrou správou vecí verejných a dodržiavaním ľudských práv;
- C. keďže obeť podnikového zneužívania čelia viacerým prekážkam v prístupe k prostriedkom nápravy; keďže beztretnosť porušovania ľudských práv nadnárodnými korporáciami zostáva do veľkej miery nevyriešená, pretože neexistuje spoľahlivý a komplexný regulačný rámec globálnej úrovni;
- D. keďže obeťami tohto porušovania ľudských práv sú prevažne chudobní a zraniteľní ľudia;
 - 1. vyjadruje poľutovanie nad tým, že hlavné zásady OSN v oblasti podnikania a ľudských práv nie sú začlenené do vykonateľných nástrojov; pripomína, že nedostatočné vykonávanie hlavných zásad OSN v oblasti podnikania a ľudských práv, ako aj iných medzinárodne uznávaných noriem, ako sú usmernenia Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj pre nadnárodné podniky, sa vo veľkej miere pripisuje ich nezáväznému charakteru;
 - 2. so znepokojením konštatuje, že existuje asymetria medzi právami a povinnosťami nadnárodných spoločností, najmä v zmluvách o ochrane investícií, v ktorých sa investorom udeľujú široké práva, ktoré nemusia nevyhnutne zodpovedať záväzným a vymáhateľným povinnostiam, pokiaľ ide o dodržiavanie ľudských práv, pracovného a environmentálneho práva;

3. zdôrazňuje naliehavú potrebu schváliť záväzné a vynútiteľné medzinárodné normy na reguláciu činností nadnárodných spoločností a ich globálnych hodnotových reťazcov; zdôrazňuje, že veľkú časť porušovania ľudských, pracovných a environmentálnych práv páchajú niektoré nadnárodné spoločnosti, ktoré majú sídlo na globálnom Severe, ale pôsobia v rozvojových krajinách;
4. pripomína, že porušovanie práv pracovníkov zo strany spoločností na celom svete narastá a že podľa indexu práv Medzinárodnej konfederácie odborových zväzov 113 krajín neposkytuje pracovníkom právo založiť odborovú organizáciu alebo vstúpiť do nej oproti 106 v roku 2021, pričom 87 % krajín porušilo právo na štrajk a štyri z piatich krajín blokovali kolektívne vyjednávanie;
5. pripomína, že ľudia v rozvojových krajinách, najmä pôvodné a tradičné komunity, malí poľnohospodári a iní malí výrobcovia potravín, ženy, obhajcovia ľudských práv, pracovníci, menšiny a iné zraniteľné skupiny sú neprimerane postihnutí porušovaním ľudských, pracovných a environmentálnych práv zo strany nadnárodných spoločností; konštatuje, že tieto porušenia sa ešte viac zhoršujú v dôsledku korupcie a často zostávajú nepotrešované, ako napríklad v symbolických prípadoch Mariana a Brumadinho (Brazília), Rana Plaza (Bangladéš), Marikana (Južná Afrika) a Chevron-Texaco (Ekvádor), okrem mnohých ďalších prípadov; vyzýva na podporu transparentnosti tým, že sa od nadnárodných nadnárodných spoločností bude vyžadovať, aby zverejňovali relevantné informácie o svojich operáciách, ich vplyve na ľudské práva a opatreniach prijatých na ich riešenie, a aby zabezpečili prístup k spravodlivosti s osobitným zameraním na sociálny rozmer a menšiny a iné zraniteľné skupiny, ako aj účinný prostriedok nápravy pre obeť porušovania ľudských práv a ich zneužívania;
6. zdôrazňuje, že v mnohých regiónoch sveta sú mikropodniky, malé a stredné podniky často hnacou silou miestnych hospodárstiev; zdôrazňuje, že mikropodniky a tieto podniky predstavujú 90 % podnikov, 60 až 70 % zamestnanosti a 50 % hrubého domáceho produktu na celom svete; opätovne zdôrazňuje, že je dôležité zabezpečiť primerané rovnaké podmienky, a naliehavo vyzýva Komisiu, aby poskytla záruky a výnimky pre mikropodniky a MSP pri rokovaní o tomto nástroji;
7. vyzýva Radu, aby prijala ambiciózny mandát pre Komisiu, aby sa v plnej miere zapojila do rokovaní o právne záväznom nástroji OSN pre nadnárodné spoločnosti a ľudské práva v súlade s cieľmi stanovenými v rezolúcii Rady OSN pre ľudské práva 26/9 zo 14. júla 2014, ktorá nariaďuje tieto rokovania; zdôrazňuje, že rokovania, ako aj mandát EÚ by mali zabezpečiť spoluprácu s etablovanými a potenciálnymi partnermi v oblasti podnikania a ľudských práv a zmysluplnú spoluprácu so zainteresovanými stranami, na ktoré má zmluva vplyv, vrátane medzinárodných organizácií, odborových zväzov a iných zástupcov pracovníkov a organizácií občianskej spoločnosti; okrem toho zdôrazňuje potrebu zaujať prístup zohľadňujúci rodové hľadisko počas celého procesu, keďže porušovanie ľudských práv nie je rodovo neutrálne a nemalo by sa k nemu ako k neutrálnemu pristupovať; zdôrazňuje potrebu posilniť diplomaciu a povesť EÚ ako dôveryhodného partnera a obhajcu ľudských a environmentálnych práv; zdôrazňuje, že na splnenie tohto cieľa musí byť pozícia EÚ založená na nadradenosti ľudských práv a zahŕňať silné mechanizmy presadzovania a monitorovania (vrátane požiadaviek na podávanie správ a pravidelných preskúmaní s cieľom zabezpečiť dodržiavanie predpisov), prístup k spravodlivosti pre osoby postihnuté porušovaním ľudských práv a

ustanovenia o spoločnej a nerozdielnej zodpovednosti nadnárodných spoločností a ich hodnotových reťazcov, ktoré sú odlišné a nezávislé od hodnotových reťazcov štátov; vyzýva Komisiu, aby sa v plnej miere zapojila do budúcich rokovaní o záväznej zmluve OSN v oblasti podnikania a ľudských práv a aby zabezpečila, že zmluva bude mať široký vecný rozsah pôsobnosti zahŕňajúci všetky medzinárodne uznávané ľudské práva vrátane základných práv pracovníkov a odborových zväzov, ktoré sú vymedzené v príslušných medzinárodných pracovných normách a založené na všetkých príslušných dohovoroch OSN; konštatuje, že v opačnom prípade by sa členské štáty mali zapojiť do tohto procesu individuálne;

8. zdôrazňuje, že je dôležité, aby sa rozsah pôsobnosti právne záväzného nástroja, o ktorom sa rokuje, vzťahoval na všetky nadnárodné spoločnosti a iné podniky nadnárodného charakteru, ako sa uvádza v rezolúcii č. 26/9, ako aj na ich činnosti vykonávané afiliáciami, dcérskymi spoločnosťami, agentmi, dodávateľmi, partnermi, spoločnými podnikmi a skutočnými vlastníkmi; vyjadruje však znepokojenie nad tým, že na medzinárodnej úrovni stále pretrváva mnoho nedostatkov v riadení, a vyzýva na pokračovanie mnohostrannej angažovanosti s cieľom vyslať konzistentný signál súčasným a potenciálnym partnerom v oblasti spolupráce;
9. zdôrazňuje význam začlenenia extrateritoriálnej regulácie založenej na materských spoločnostiach a prístupu k spravodlivosti pre obeť nadnárodného porušovania ľudských práv zo strany podnikov v domovskom štáte nadnárodných spoločností; zdôrazňuje najmä potrebu vymedziť jasné povinnosti nadnárodných spoločností v súvislosti s odstránením detskej práce a nútenej práce z ich dodávateľských reťazcov a operácií;
10. zdôrazňuje, že tento druh právne záväzného nástroja, ktorého cieľom je účinne chrániť obeť a zaručiť prístup k spravodlivosti, musí okrem iného zahŕňať slobodný, predchádzajúci a informovaný súhlas s činnosťami vyvíjanými na územiach pôvodných obyvateľov, zmysluplné konzultácie s dotknutými jednotlivcami a komunitami a ich účasť na rozhodovacích procesoch týkajúcich sa činností nadnárodných korporácií, ktoré môžu ovplyvniť ich životy a živobytie, právo nesúhlasiť, prenesenie dôkazného bremena, mechanizmy na zabezpečenie extrateritoriálnej jurisdikcie, ako sú jurisdikcia nevyhnutnosti (*forum necessitatis*), zákaz odmietnuť jurisdikciu (*forum non conveniens*), povinnosti medzinárodnej spolupráce pri výkone zahraničných rozsudkov, právo na informácie a právo na úplnú náhradu škody; zdôrazňuje, že právo na úplnú nápravu sa vzťahuje na proces poskytovania nápravy obetiam, ich rodinám alebo postihnutým komunitám v prípade negatívneho porušenia ľudských, pracovných alebo environmentálnych práv, ako aj na vecné výsledky, ktoré môžu pôsobiť proti negatívne mu vplyvu porušovania alebo ho napraviť; zdôrazňuje, že náprava musí byť primeraná, účinná, rýchla a mala by byť úmerná závažnosti porušenia a utrpanej ujmy a vo všetkých prípadoch by sa mala prispôbiť osobitnému kontextu a podmienkam držiteľa práv;
11. domnieva sa, že dohoda stanovením globálnych povinností náležitej starostlivosti v oblasti ľudských práv, životného prostredia a klímy posilňuje globálnu účinnosť nadechádzajúcej smernice EÚ o náležitej starostlivosti v oblasti udržateľnosti podnikov (CSDDD) a vytvára podobne prísne normy na celom svete; v tejto súvislosti zdôrazňuje, že k návrhu smernice CSDDD by sa malo pristupovať komplexnejšie a inkluzívnejšie;

okrem toho je presvedčený, že v zmluve OSN by sa mohli stanoviť dôležité ustanovenia na zlepšenie právnej ochrany dotknutých osôb, a tým posilniť smernicu EÚ;

12. zdôrazňuje význam úlohy obhajcov ľudských práv, skupín, organizácií a odborových aktivistov a význam toho, aby sa do zmluvy výslovne zahrnulo uznanie práva na ochranu ľudských, environmentálnych a pracovných práv, a to výslovným odkazom na právo obhajcov na ochranu a na to, aby neboli objektmi zastrašovania a represálií;
13. pripomína, že podpora cieľov dôstojnej práce, ako sú udržateľné obchodné správanie, sociálny dialóg, sloboda združovania, kolektívne vyjednávanie a sociálna ochrana, je nevyhnutná na odstránenie porušovania ľudských práv;
14. pripomína, že náležitá starostlivosť je kľúčovou súčasťou druhého piliera hlavných zásad OSN v oblasti zodpovednosti podnikov a dodržiavania ľudských práv; zdôrazňuje, že účinné postupy náležitej starostlivosti môžu tiež pomôcť posilniť prístup k náprave; konštatuje, že vykonávanie postupov náležitej starostlivosti by nemalo automaticky oslobodzovať nadnárodné spoločnosti od ich zodpovednosti.

VÝSLEDOK ZÁVEREČNÉHO HLASOVANIA VO VÝBORE POŽIADANOM O STANOVISKO

Dátum prijatia	24.10.2023
Výsledok záverečného hlasovania	+: 10 -: 8 0: 0
Poslanci prítomní na záverečnom hlasovaní	Barry Andrews, Dominique Bilde, Catherine Chabaud, Antoni Comín i Oliveres, Mónica Silvana González, Pierrette Herzberger-Fofana, György Hölvényi, Rasa Juknevičienė, Beata Kempa, Karsten Lucke, Eleni Stavrou, Tomas Tobé, Miguel Urbán Crespo
Náhradníci prítomní na záverečnom hlasovaní	Ilan De Basso, Marlene Mortler, Caroline Roose, Carlos Zorrinho
Náhradníčka (čl. 209 ods. 7) prítomná na záverečnom hlasovaní	Karolin Braunsberger-Reinhold

ZÁVEREČNÉ HLASOVANIE PODĽA MIEN VO VÝBORE POŽIADANOM O STANOVISKO

10	+
NI	Antoni Comín i Oliveres
Renew	Barry Andrews, Catherine Chabaud
S&D	Ilan De Basso, Mónica Silvana González, Karsten Lucke, Carlos Zorrinho
The Left	Miguel Urbán Crespo
Verts/ALE	Pierrette Herzberger-Fofana, Caroline Roose
8	-
ECR	Beata Kempa
ID	Dominique Bilde
PPE	Karolin Braunsberger-Reinhold, György Hölvényi, Rasa Juknevičienė, Marlene Mortler, Eleni Stavrou, Tomas Tobé
0	0
-	-

Vysvetlenie použitých znakov:

+ : za

- : proti

0 : zdržali sa hlasovania

INFORMÁCIE O PRIJATÍ GESTORSKÝM VÝBOROM

Dátum prijatia	28.11.2023
Výsledok záverečného hlasovania	+: 46 -: 3 0: 7
Poslanci prítomní na záverečnom hlasovaní	Alexander Alexandrov Yordanov, Maria Arena, Petras Auštrevičius, Traian Băsescu, Fabio Massimo Castaldo, Włodzimierz Cimoszewicz, Anna Fotyga, Michael Gahler, Kinga Gál, Sunčana Glavak, Raphaël Glucksmann, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Márton Gyöngyösi, Sandra Kalniete, Andrius Kubilius, Jean-Lin Lacapelle, David Lega, Pedro Marques, David McAllister, Sven Mikser, Francisco José Millán Mon, Alessandra Moretti, Matjaž Nemeč, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Mounir Satouri, Andreas Schieder, Jordi Solé, Tineke Strik, Dominik Tarczyński, Hermann Tertsch, Viola von Cramon-Taubadel, Thomas Waitz, Witold Jan Waszczykowski, Charlie Weimers, Isabel Wiseler-Lima, Salima Yenbou, Tomáš Zdechovský, Bernhard Zimniok, Željana Zovko
Náhradníci prítomní na záverečnom hlasovaní	Jakop G. Dalunde, Christophe Grudler, Anja Haga, Andrey Kovatchev, Georgios Kyrtos, María Soraya Rodríguez Ramos, Mick Wallace, Elena Yoncheva, Milan Zver
Náhradníci (čl. 209 ods. 7) prítomní na záverečnom hlasovaní	Vladimír Bilčík, Clare Daly, Mónica Silvana González, Kostas Papadakis, Miguel Urbán Crespo

ZÁVEREČNÉ HLASOVANIE PODĽA MIEN V GESTORSKOM VÝBORE

46	+
ECR	Anna Fotyga, Dominik Tarczyński, Witold Jan Waszczykowski
NI	Fabio Massimo Castaldo, Márton Gyöngyösi
PPE	Alexander Alexandrov Yordanov, Traian Băsescu, Vladimír Bilčík, Michael Gahler, Sunčana Glavak, Anja Haga, Sandra Kalniete, Andrey Kovatchev, Andrius Kubilius, David McAllister, Francisco José Millán Mon, Isabel Wiseler-Lima, Tomáš Zdechovský, Željana Zovko, Milan Zver
Renew	Petras Auštrevičius, Klemen Grošelj, Christophe Grudler, Bernard Guetta, Georgios Kyrtos, María Soraya Rodríguez Ramos, Salima Yenbou
S&D	Maria Arena, Włodzimierz Cimoszewicz, Raphaël Glucksmann, Mónica Silvana González, Pedro Marques, Sven Mikser, Alessandra Moretti, Matjaž Nemeč, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Andreas Schieder, Elena Yoncheva
Verts/ALE	Jakop G. Dalunde, Mounir Satouri, Jordi Solé, Tineke Strik, Viola von Cramon-Taubadel, Thomas Waitz

3	-
ECR	Hermann Tertsch, Charlie Weimers
ID	Bernhard Zimniok

7	0
ID	Jean-Lin Lacapelle
NI	Kinga Gál, Kostas Papadakis
PPE	David Lega
The Left	Clare Daly, Miguel Urbán Crespo, Mick Wallace

Vysvetlenie použitých znakov:

+ : za

- : proti

0 : zdržali sa hlasovania